

scherper dan zijne pen, het verlies zijner wedde werd vergoed door den tijd, dien hij had gewonnen.

Zoo de onverschrokkenheid en kalmte, waarmede een wijsgeer den dood onder de oogen ziet, de toetssteen voor zijn karakter is, dan hebben wij zeker Bayle op hoogen prijs te schatten.

Zijn uitgever Leers verhaalt zijn dood als volgt (1):

«Op den avond, die zijn verscheiden voorafging, had hij den geheelen dag gestudeerd en gaf mijnen corrector eenige kopie van zijn «Antwoord aan Jacquelot» en deelde hem mede, dat hij zich zeer onwel gevoelde. Den volgenden morgen te 9 uur kwam de vrouw, bij wie hij woonde (2), zijn kamer binnen; hij vroeg haar met een stervende stem, of zijn vuur was aangemaakt, en weinige oogenblikken later was hij een lijk».

Hij had nooit een geneesheer geraadpleegd, want hij stelde weinig vertrouwen in de ars salutaris. Zijn kwaal was een erfelijke tering en zijne krachten namen lang-

---

(1) In een brief, welks origineel Is. Disraeli gezien heeft. Zie *Curiosities*. Vol. I. p. 391.

(2) Volgens het Register der dooden, bij de Weeskamer aangegeven, (No. 7), stierf «Pierre Baile, jongman, op het Westnieuwlant tot Juff. van der Mars».

Pierre Burman zegt in zijn: *Le Gazettier menteur, ou Mr. Le Clerc convaincu de Mensonge & Calomnie*. Utrecht, v. d. Water, 1710, p. 32 en 33: «Pour moi, je vous assure que si j'étois dans les principes de Mr. le Clerc . . . j'aurois du moins tâché d'appaiser les manes du pauvre Mr. Bayle, qui est mort de colère d'avoir lû mes écrits violens et emportez contre lui, laquelle victoire avoit d'abord si Chrêtiennement flatté mes passions, qu'après sa mort je revenois encore à la charge, et le diffamois plus que je n'avois fait pendant sa vie, et j'aurois le plus grand regret du monde, et des remords de conscience les plus cuisans de m'être vanté d'avoir fait des Martyrs de belles lettres».